

SARAY DARBESİNİN HEDEFİ NE?

FUAT AKYÜREK

Suudi Arabistan'da olup bitenler genellikle "Saray Darbesi" olarak nitelendi. 11 prens, 4 bakan, onlarca eski bakan "yolsuzluk" gerekçesi ile lüks bir otelde gözaltında tutuluyor. Bu arada bir prens ve yanındakiler helikopterlerinin kuşkuyla bir biçimde düşmesi sonucu öldüler. Yolsuzluğun sıradan bir olay olarak görüldüğü bir ülkede, bu olup bitenlerin yolsuzluk operasyonu" olarak açıklanmasının inandırıcı bir yanının olmadığı genelde kabul gören bir yaklaşımdır.

Gerçekte olup bitenlerin Suudi Arabistan'ın ABD güdümündeki Ortadoğu politikasındaki değişme ve gelişmelerle ilişkili olduğu, iç politikayı da buna göre yeniden dizayn etmenin gereklilikleri ile açıklanması doğru olacaktır. Irak ve Suriye'deki son gelişmeler, Lübnan Başbakanı Hariri'nin Riyad'da istifasını açıklaması, Yemen'in füze saldırısı, İran ile karşılıklı sertleşme vb etkenler bir arada düşünüldüğünde bu gelişmeyi anlamak biraz daha kolaylaşmaktadır. Bütün bunlara Suudi Arabistan tarafından yapılan "ılımlı İslam'a geçeceğiz" açıklamasını da eklemek gerekir.

Gelişmelere kısaca bir göz atalım: Irak ve Suriye'de IŞİD ve ondan pek farkı olmayan cihadçı güçler ve Suriye muhalefeti yenilgiye uğradı. Suudi Arabistan, Katar, BAE, ABD, Türkiye vb bu güçleri destekliyorlardı. AKP Hükümeti sonradan bir dönüş yaparak Rusya ve İran'a yanaştı. Lübnan'da ise Hizbullah biraz daha güçlendi. ABD ise farklı manevralarla Irak ve Suriye'de tutunmaya çalışıyor. İsrail'inde ABD cephesini desteklediğini unutmamak gerekiyor.

Bütün bu gelişmelerden sonra bölgede şöyle bir görünüm ortaya çıktı: büyük güçlerin ve bölge gericiliklerinin kullandığı, ileri sürdüğü güçler önemli ölçüde tasfiyeye uğradı. Bu durum hem büyük güçlerin –ABD, Rusya- hem de bölge devletlerinin giderek kendi güçlerini devreye soktukları, ara güçlerin ezildiği bir tabloyu ortaya çıkardı. Bu durum ABD ve onun Ortadoğu'daki en büyük dayanaklarından Suudi Arabistan'ın büyük ölçüde yenilgiye uğramış kendi cephesini yeniden dizayn etme ihtiyacını ortaya çıkardı.

ABD, başta İsrail olmak üzere Suudi Arabistan, Mısır, Körfez emirlikleri gibi ülkeleri yeniden organize etme, bölgede İran ve Rusya etkisini zayıflatma, Türkiye'yi de yeniden hizaya sokma hamlesini başlattı. Suudi Arabistan'daki gelişmeleri bu tablonun dışında ele almak ve anlamak bütün bu nedenlerden dolayı olanaksızdır. Suudilerin yeni veliht prensi içeride reform cılası ile Vahabiliğin yobazlık ölçüsündeki radikalliğinden, IŞİD cihatçılığından ve terörizminden farklı olduklarını ilan ederek, yeni saldırgan politikalarına yol açmak istemektedir.

Ancak bu politika, bir yandan mezhepçiliğe, bir yandan özellikle İran dikkate alınırca, Arap milliyetçiliğine dayanmakta, bölgede zaten mevcut olan karşıtlıklar üzerinden yeni ve daha sert karşı karşıya gelmelerin adımlarını atmaya hazırlanmaktadır. Kısacası saray içi bir darbe gibi görünen bu son gelişmeler, aslında bölge halklarına yeni darbelerin hazırlığı olarak gündeme gelmektedir.

Bütün bunları dikkate aldığımızda, Ortadoğu bölgesinin enerji kaynakları ve geçiş yollarının stratejik önemi ile kapitalist emperyalist dünyanın önemli bir paylaşım alanı olarak varlığını koruduğunu, bölgeye dışarıdan müdahale eden büyük güçler arasındaki çelişki ve gerilimleri olduğu gibi yansıttığını görmekteyiz. Bunların üzerine bölgedeki din, mezhep, ulus sorunlarını da eklediğimizde ortaya çıkan tablo oldukça karmaşık olmaktadır. Ama diğer taraftan bölge halklarının bu etkilere karşı mücadele ve dayanışmasının zemini de giderek genişlemekte ve güçlenmektedir. Yaşananlar halkların kaderlerini krallara, prenslere, saraylara, külliyelere, gericilere ve emperyalistlere bırakmayıp kendi ellerine almalarının zorunluluğunu tekrar tekrar kanıtlamaktadır.

Kasım / 2017